

ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅ ԿՅԱՆՔ

ԱՂԵՔԱՆԴՐԻԱՅՈՒՄ ՍՏԵՂԵՎԵԼ Է ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԿԱՀԻՐԵ, 20 դեկտեմբերի ՏԱՍՍ.—Աղեք-
սանդրիայում ապրող հայերը ստեղծել են
Հայ ազգային խորհուրդ, որի լողունքն է՝
«Հայաստանը հայերի համար»:

Երեկ խորհուրդը մանիֆեստ հրապարա-
կեց, որի մեջ ասված է.

— Աղեքսանդրիայի հայ բնակչության
բոլոր խավերի ներկայացուցիչներից ըս-
տեղծված Հայ ազգային խորհուրդը ընդու-
նել է հետևյալ որոշումները:

1. Նկատի տանելով հայ ժողովրդի
պատմական իրավունքները և հիմնվելով
Միափոքված Ազգերի կողմից բաղմիցս
հռչակված մարդասիրության ու ազատու-
թյան սկզբունքների վրա, և նկատի ունե-
նալով այն, որ հայ ժողովուրդը համաշ-
խարհային երկու պատերազմներում մեծ
գոհեր է տվել ի պաշտպանություն քաղա-
քակրթության՝ պահանջել, որ Սովետական
Հայաստանին միացվեն հարկականահանգ-
ները, որոնք Թյուրքիայի կողմից բուն կեր-
պով զավթվել են հակառակ Սևրի պայմա-
նագրի, որն այդ նահանգները ճանաչում է
որպես հայ ժողովրդի սեփականություն:
Նման պահանջներ ներկայացվել են Սան-
Ֆրանցիսկոյի կոնֆերանսին Ամերիկայի
հայ ազգային խորհրդի կողմից:

2. Խրախուսել և օգնել, որ արտասահմա-

նում ապրող հայերը վերադառնան Սովե-
տական Հայաստան:

3. Մեր գործի պաշտպանությունը անվե-
րապահորեն վստահել Սովետական Հայաս-
տանի կառավարությանը, որը վայելում է
Սովետական Միության կառավարության և
գեներալիստիմուս Ի. Վ. Ստալինի վստա-
հությունը:

4. Կուլտուրական կապեր ստեղծել մեր
հայրենիքի հետ:

5. Արտասահմանում ապրող հայերի մեջ
ստեղծել համերաշխություն և միասնու-
թյուն:

6. Սերտ համագործակցություն հաստա-
տել Կահիրեի Հայ ազգային խորհրդի հետ:

7. Զբաղել մշակել արտասահմանի հայ
ազգային խորհուրդների միասնական գիծ
և այդ նպատակով ստեղծել կենտրոնական
օրգան:

8. Հարգել այն երկրի օրենքները, որտեղ
մենք ապրում ենք, ինչպես նաև եգիպտա-
կան իշխանություններին, որոնք մեզ հյու-
րասիրություն են ցույց տվել մեզ համար
ծանր օրերին:

9. Մեզ կարող են միանալ առանց բա-
ցառության բոլոր հայերը և հայկական բո-
լոր խմբերն ու պարտիաները, այն պայմա-
նով, որ նրանք անվերապահորեն ընդունեն
այս մանիֆեստի բոլոր կետերը:

Աղեքսանդրիայի Հայ Ազգային Խորհրդի
Լեդազան՝ ՇԱՀԲԱԶ
Քաբուլար՝ ԿԱԼԻՑԱՆ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԵՎ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ԴԻՍՈՒՄԸ ԳԼԽԱՎՈՐ ԱՍԱՄԲԼԵԱՅԻՆ

ԿԱՀԻՐԵ, 18 հունվարի ՏԱՍՍ.— Հունվա-
րի 14-ին Եգիպտոսի Հայ Ազգային Խոր-
հուրդը Միափոքված Ազգերի կազմակեր-
պության Գլխավոր Ասամբլեայի սեսիային
հեռագիր է ուղարկել, որի մեջ ասված է.

«Պարոն նախագահ, Եգիպտոսի Հայ Ազ-

գային խորհուրդը հաշվի առնելով Միափո-
քված Ազգերի կազմակերպության Գլխավոր
Ասամբլեայի սեսիայի առաջ կանգնած խն-
դիրների պատմական նշանակությունը և
արդարացիության ոգին, որով ղեկավարվե-
լու են դեմոկրատական ներկայացուցիչնե-

րը. ձեր բարձր ուշադրությունն է հրավիրում թյուրքերի կողմից օկուպացված հայկական տեղիտնայինները Սովետական Հայաստանին հանձնելու հարցի վրա: Մնալատ անկախության համար հայ ժողովրդի մղած դարավոր պայքարին, շնայած այն բանին, որ մեր ազգի օրինական իրավունքները ճանաչվել են միջազգային պայմանագրերով, շնայած բռնապետության և ճնշման դեմ Միավորված Ազգերի ընդհանուր գործի համար մղվող պայքարում կրած վիթխարի զոհերին, մեր երկրի մեծ մասը մինչև այժմ գտնվում է թյուրքական տիրապետության ստի: Այդ հողերի օրինական տերերը, վրտարված իրենց հայրենիքից, հնարավորություն չունեն միանալու հարադատ երկրին:

Եղիպտոսի Հայ Ազգային Խորհրդի կողմից 1945 թվի հունիսին Սան-Ֆրանցիսկոյի կոնֆերանսին ներկայացված մեմորանդումի հիման վրա Հայաստանի պրոբլեմի առաջ և արդարացի լուծում գտնելու անհրաժեշտությունը և ազգային շահերի պաշտպանումը: Հանձնում է այդ բանի համար միակ և իրավազոր Սովետական Հայաստանի կառավարությանը:

Հավատացած, որ արդարության և ազատության համար պայքարած ընդհանուր ժողովուրդները կպաշտպանեն մեր արդարացի պահանջը, մենք խնդրում ենք ձեռնից, պարուն նախագահ, ընդունել մեր հարգալից ողջունը:

Նախագահ՝ ՍԱՐՈՒՆԱՆՅԱՆ
Քարտուղար՝ ԲԱԼԱՅԱՆ

ԻնՅՐՈՒԹ, 18 հունվարի ՏԱՍՍ.— Լիբանանի Հայ Ազգային Խորհուրդը Միավորված Ազգերի կազմակերպության Գլխավոր Ասամբլեայի կոնգրեսի սեսիայի նախագահին ուղարկել է հետևյալ հեռագիրը.

«Հայ Ազգային Խորհուրդը Միավորված և Լիբանանում ապրող երկու հարյուր հազար հայերի անուհից պահանջում է Սովետական Հայաստանին վերադարձնելու Թյուրքիային միացված հայկական հողերը. որտեղից հայերը բռնի ուժով բռնվել են, իսկ նրանց գույքը զավթվել է: Հայերը համաշխարհային ամբողջ պատերազմի ընթացքում եղել են հավատարիմ շահակիցներ: Համարյա քառորդ միլիոն հայ զին-

վորներ գտնվում էին Կարմիր Բանակի շարքերում, իսկ տասնյակ հազար հայեր մյուս դաշնակից բանակների շարքերում, մարտնչելով ճնշումից ազատագրվելու և մշտական խաղաղության համար: Մենք մեր իրավունքները ներկայացնում ենք միևնույն մեծ նպատակների համար զոհեր տված մյուս ազգերի հետ համահավասար: Մենք հույս ունենք, որ Միավորված Ազգերի կազմակերպությունը արդարացիորեն կլուծի հայ-թյուրքական կոնֆլիկտը»:

Հեռագիրն ստորագրել է Լիբանանի Հայ Ազգային Խորհրդի նախագահ Գոկտոր Մանվելյանը:

ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ԱՍԵՐԻԿԱՅԻ ԹԵՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԳԵՐ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՏՊԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԹԻՖԼԻՍ-ԺԱՆՆՅՐՈՒ, 25 հունվարի ՏԱՍՍ.— Բրազիլիա ուղևորվելիս Հարավային Ամերիկայի հայ եկեղեցու ղեկավար արքեպիսկոպոս Գարեգինը տեղական ժողովրդական համար հրավիրել է պրես-կոնֆերանս, որտեղ արտահայտել է իր տպավորությունները Սովետական Հայաստան կատարած իր այցելության մասին:

«Տրիբյունա պոպուլյար» թերթը հունվարի 18-ի խմբագրական հոդվածում նշում է այն հետաքրքիր զուգահեռությունը, որ այդ հայտարարության հրապարակման հետ

միաժամանակ «Ժուրնալ» թերթում լույս է տեսել Ջոն Պրիստլիի հոդվածը Սովետական Հայաստանից ստացած իր տպավորությունների մասին, որը նույնպես հաստատում է Սովետական Միությունում վայնքի ու կուլտուրայի փարգավաճումը: Այդպիսի չեղոք անձանց վկայությունները, թերթի կարծիքով, բավաբան հերքում են հանդիսանում այստեղ Սովետական Միության հասցեին ուժեղ կերպով տարածված ամեն տեսակ զրպարտության դեմ:

ՀՈՒՆԱԿԱՆ „ԷՖԻՄԵՐԻՍ“ ԹԵՐԹԸ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Աղեքսանդրիոս հունական մեծ օրաթերթը՝ «Էֆիմերիս» հրատարակած է մեր հունական ժրագրան աշխատակից ընկեր Բյուզանդ Ճյուլկերյանի մեկ ընդարձակ հոդվածը հետևյալ խորագրերն են՝ տակ. «Կրոնական շարժումը Հայաստանի մեջ» — «Էջմիածնի Հայոց Կաթողիկոսին ընտրությունը»:

Գրության մեջ պատմական ծանոթություններ տրված են Մայր Աթոռի և Քրիստոնեության իբր պետական կրոնը Հայոց մեջ մոտեցին մասին, Ս. Գրիգոր Լուսավորիչի և Տրդատ Թագավորի նախաձեռնությամբ: Խոսված է աշխարհի բոլոր հայկական թեմերուն կրոնական և աշխարհական պատգամավորներուն մեկնումին մասին

Հայաստան, Խորհ. Միության և դաշնակից երկիրներու ընծայած դուրսվայանց շնորհիվ: Վեր է առնված Հայաստանի փայլուն մասնակցությունը դաշնակից պատերազմական ճիգին: Խոսված է Հայաստանի հսկայական առաջադիմության մասին ամեն մարդի մեջ — մշակութային, կրթական, ճարտարապետական և այլն: Ակնարկված է հայկական դատին, տր սեղանի վրա է դարձյալ, և հայկական հողային պահանջներուն: Հիշատակված են Հունահայոց Առաջնորդ Մազլումյան Ս.-ի հայտարարությունները հույն ազնիվ ժողովուրդին մասին և Հունահայոց առաջին հերթին Հայաստան ներգաղթելու կարելիությունը և այլն:
(«Արև» քիվ 8101 1945 թ.)

ՆՈՒՊԱՐ ՄԱԳՍՈՒՑՑԱՆ

ԱՐԱՍԿԱՆԲ ՄԸ ԿԻՊՐՈՍԻ ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՂԱՏՄՈՒԹՆԵՆ

Շատ կարևոր պատմություն մը ունի Կիպրոս կղզին, որ իր «Կիպրոս» անունն զատ դեռ 12 անուններով ծանոթ է պատմության մեջ: Իր անունը կստանա հրեերեն, «cofer» բառն, որ բույսի մը անունն է:

Քրիստոսի թվականն դարեր առաջ այս կղզին բնակչությունը մինչև 3 միլիոն բարձրացած էր, բայց այժմ հազիվ 400.000 բնակչություն ունի:

Միջին դարերուն, Հայկական գաղութը ստուար էր և ուներ 4—5 հայկական գյուղեր, հայկական վանքեր, եկեղեցիներ ու եպիսկոպոսական երկու անկախ թեմեր: Այժմ այս հայագյուղերը օտարներով բնակված են ու հազիվ քանի մը ավերակներ կհիշեցնեն հայկական հին հիշատակները: Այս գյուղերն են, ցարդ կպահի իր հիշատակելի անունը «Արմենոսիոն», որ կը նշանակի «Հայագյուղ»:

Հայերի արդի թիվը 4000-ի մոտ է: Մինչև 1936 թվականը, Կիպրոսի թեմն ուներ իր արքեպիսկոպոս թեմակալ առաջնորդը, հանձինս Տ. Պետրոս արքեպիսկոպոս Սարաձյանի, որ վերջին եղավ Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսը:

Կիպրոսի կարևոր քաղաքներուն մեջ գյուղություն ունեն հայ եկեղեցիներ ու հայ վարժարաններ. հոս վաղաշունչավոր են միայն երկու քահանայներ, իսկ նոր առաջնորդի մը գալուստը շատ անհրաժեշտ է: Հոս կարծես հիշատակել, որ Կիպրոսի մայրաքաղաքին մոտ կգտնվի Մելքոնյան կերթական հաստատությունը, որ ընդհանուր

հիացման արժանի կարևոր հաստատություն մըն է ու պատիվ կգերե կիպրոսահայ գաղութին:

Կիպրոսի գաղութը իր ակիզը դրած ըլլալ կկարծի թ դարեն: Հայոց հնագույն եկեղեցին ու մենաստանն էր Ֆամակուստա քաղաքին մեջ գտնվող «Կամշուր Սուրբ Աստուածածին»-ին վանքը, ուր բնակված են հայ բարձրաստիճան եկեղեցականներ՝ ներսն կամբրոնացին, որ իր հունարենը զոտացնելու համար Կիպրոս ժամանած էր, թագոս արքեպիսկոպոս, որ 1179 թվականին ներկա գտնված էր Հոմիկլայի նշանավոր համալսարանի մեծ ժողովին՝ պատասխանելու համար հունաց կայսեր ու Կոստանդնուպոլսո տիեզերական պատրիարքին եկեղեցիներու միութեան շուրջ հայոց եկած հրավերին համար: Սույն մենաստանին մեջ նշանավոր հայ բարձրաստիճան եկեղեցականներ զբաղված էին ձեռագիրներ ու գրական գործեր պատրաստելով, ինչպես կհիշե պատմությունը:

Կիպրոսի հայոց արդի նշանավորագույն եկեղեցին է Նիկոսիո Սուրբ Աստուածածին եկեղեցին, որ կոկիկ ու ջնորհալի ձև մը ունի: Այս է կիպրահայոց արդի առաջնորդանիստ եկեղեցին, ուր պատմականաբար են քանի մը տասնյակ արքեպիսկոպոս, եպիսկոպոս ու վարդապետ առաջնորդներ 16-րդ դարեն ի վեր: Նույնիսկ պաշտոնն թափված պատրիարքներ ալ իբր առաջնորդ ժամանած են Կիպրոս:

Հիշատակության արժանի է նախ Կիպրոսի